

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

С О В Е Т

Нижнекамского муниципального района

423570, г.Нижнекамск, пр.Строителей, 12
факс (8555) 41-70-00, тел.42-41-41

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

Түбән Кама муниципаль районы

С О В Е Т Ы

423570, Түбән Кама шәһәре, Төзүчеләр пр., 12
факс (8555) 41-70-00, тел.42-41-41

Р Е Ш Е Н И Е

К А Р А Р

№ 43

2013 елның 18 декабре

Түбән Кама муниципаль районы Советының 2005 елның 29 декабрдәге 25 номерлы карары белән расланган «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында (2007 елның 3 августындагы 35 номерлы карары редакциясендә)

Бюджет процессын жайга салу өлешендә Россия Федерациясе Бюджет кодексына кертелгән үзгәрешләр һәм Россия Федерациясе бюджет законнарына Түбән Кама муниципаль районы Советы

КАРАР БИРӘ:

Түбән Кама муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегендә бюджет-финанс сәясәте нигезләмәләрен раслау турында» 2005 елның 29 декабрдәге 25 номерлы карарына 1 нче кушымтаны (2007 елның 3 августындагы 35 номерлы карар редакциясендә) яңа редакциядә бәян итәргә.

Түбән Кама муниципаль
районы Башлыгы

А.Р.Метшин

Нигезләмә
"Түбән Кама муниципаль районы"
муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында

**1 Раздел. "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлегендә
бюджет процессының гомуми нигезләмәләре**

1. Бюджет процессының хокукый нигезе

Районда бюджет процессының хокукый нигезе булып тора:

Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Конституциясе көне;

- "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

- федераль бюджет законнары;

- Татарстан Республикасының бюджет законнары;

Түбән Кама муниципаль районы Уставы;

- әлеге нигезләмә "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында";

- «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң башка муниципаль хокукый актлары.

Әлеге нигезләмә «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибен (алга таба – район бюджеты), «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, бюджет исәбен алу, төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау нигезләрен билгели.

2. Район бюджетының хокукый формасы

1. Район бюджеты һәм аның үтәлеше турындагы хисап Түбән Кама муниципаль районы Советы карары (алга таба - район Советы) белән кабул ителә торган муниципаль хокукый акт формасында эшләнә һәм раслана.

2. Район бюджеты өч елга – Чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

3. Район бюджеты проектын формалаштыру Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) билгеләгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, район Советы карарлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет турындагы карарның гамәлдә булу вакыты

1. Бюджет турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм бюджет турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

2. Бюджет турындагы карар аңа кул куелганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

4. Төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия

Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

5. Бюджет процессы принциплары

Районда бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациясе бюджет системасы дәрәжәләре арасында керемнәрне һәм чыгымнарны чикләү;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хокукларының тигезлеге;
- бюджет керемнәрен һәм чыгымнарын һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarын чагылдыру тулылыгы;
- район бюджетының баланслылыгы ; ;
- бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарын гомуми (жыелма) каплау;
- үтә күренмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характерындагы;
- бюджет чыгымнарының ведомство буйсынуы;
- кассаларның бердәмлеге.

6. Бюджет процессы этаплары

Районда бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- районның һәм аның икътисады тармакларының социаль-икътисади үсеше фаразларын эшләү, жыелма финанс балансын эзерләү;
- район бюджеты проекты төзү;
- район бюджеты проекты һәм бюджет үтәлеше турында хисап буенча ачык тыңлаулар үткәру ; ;
- бюджетны карау һәм раслау;
- бюджет үтәлеше;
- тиешле елга бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү ; ;
- бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау.

7 Статья. Бюджет классификациясе

1. Район бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет хисабын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Түбән Кама муниципаль районының бюджет вәкаләтләренә район бюджетына кагылышлы өлешендә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү керә.

3. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты (алга таба-бюджет һәм финанслар департаменты) районның жирле үзидарә органнары һәм (яки) алар карамагындагы казна учреждениеләре Баш администраторлары булган керемнәр төрләре буенча төр кодлар исемлеген раслый.

4. Бюджет һәм финанслар департаменты район бюджетының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели.

Район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгеләү тәртибе, аларны финанс белән тәмин итү район бюджетыннан бирелә торган

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбенә гамәлгә ашырыла, бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан билгеләнә.

8. Бюджет процессында катнашучылар

1. Бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Муниципаль район Советы;
- Түбән Кама муниципаль районы башлыгы;
- Башкарма комитет;
- бюджет һәм финанслар департаменты;
- Түбән Кама муниципаль районының Контроль-хисап палатасы (алга таба текст буенча-контроль-хисап палатасы);
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр, бюджет акчаларын алучылар;
- керемнәрнең Баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (администраторлары).

2. Район бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең), район бюджеты керемнәре баш администраторының (администраторының), район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының (администраторының) эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

9. Район Советының бюджет вәкаләтләре

Район Советы:

- район бюджетын һәм аның үтәләше турында хисап раслый;
- уздырыла торган тыңлаулар барышында һәм депутат таләпләренә бәйле рәвештә үз утырышларында, комиссия утырышларында бюджет үтәләше буенча аерым мәсьәләләрне карау барышында контрольне гамәлгә ашыра;
- гамәлдәге законнар нигезендә жирле салымнар һәм жыемнар билгели һәм юкка чыгара;
- гамәлдәге законнар нигезендә район бюджетына түләүләр буенча салымташламаларын бирә;
- тышкы финанс контроле органнарының хокукый статусын билгели;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка хокукый актлары, район Уставы, район Советы карарлары, әлегә Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясенәң һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча район советына, аның компетенциясе кысаларында, вәкаләтләрне үтәүне тәмин итү өчен, Башкарма комитет тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат бирелергә тиеш.

10. Башкарма комитетның бюджет вәкаләтләре

Башкарма комитет:

- бюджет проектын төзүне тээмин итэ;
- район бюджеты проектын кирэкле документлар һәм материаллар белән район Советы раславына кертэ;
- бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) бирү тәртибен эшли һәм раслый;
- бюджет үтөлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тээмин итэ;
- бюджет үтөлеше турындагы хисапны район Советына раслауга тапшыра;
- муниципаль бурыч белән идарә итүне тээмин итэ;
- финанс ресурслары белән эш итэ;
- федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Түбән Кама муниципаль районы Уставы һәм Совет карарлары нигезендә район бюджеты үтөлеше өчен жаваплы;
- район бюджетына муниципаль бурыч алулар жәлеп итү турында шартнамәләр, шулай ук район бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә бирү турында килешүләр төзи, муниципаль гарантияләр бирэ;
- чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

11. Бюджет һәм финанслар департаментының бюджет вәкаләтләре

Бюджет һәм финанслар департаменты:

- район бюджеты проектын төзи һәм аны кирэкле документлар һәм материаллар белән Башкарма комитетка тапшыра;
- төзелгән килешүләр нигезендә шәһәр һәм авыл жирлекләре бюджетлары проектларын төзи;
- район бюджеты проектын төзү һәм аның үтөлеше мәсьәләләре буенча мәгълүмат тапшыруның бердәм формаларын һәм тәртибен эшли;
- район бюджетының жыелма бюджет язмасын һәм касса планын төзи һәм аныклай;
- чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;
- район бюджеты проектын һәм бюджет үтөлеше турындагы хисапны төзү өчен кирэкле материалларны баш бүлүчеләрдән, алар белән идарә итүчеләрдән һәм алучылардан ала;
- район Советының бюджет турындагы карары нигезендә районның муниципаль гарантияләрен бирү турында килешүләр һәм килешүләр эзерли;
- район бюджеты акчаларын алучыларның, бюджет кредитларын, муниципаль гарантияләргә алучыларның финанс хәлен тикшерә һәм кредит бирү яки гарантия бирү мөмкинлеге турында үз бәяләмәсен бирэ;
- муниципаль бурыч кенәгәсен алып баруны гамәлгә ашыра;
- бюджет үтөлешен алдан, агымдагы һәм алга таба контрольдә тотат;
- бюджет чаралары белән операцияләр башкара;
- бюджетка касса хезмәте күрсәтүне гамәлгә ашыручы органнар белән хезмәттәшлек итэ;
- район бюджеты үтөлеше турында хисап төзи;
- район бюджеты акчаларын кулланучылардан һәм бүлүчеләрдән район бюджеты акчаларын файдалану турында хисапларны һәм әлеге акчаларны алу, күчерү, күчерү һәм куллану белән бәйлә башка мәгълүматларны тапшыруларын таләп итү хокукына ия;

- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының вәкаләтле органнарыннан һәм кредит оешмаларыннан бюджет акчалары белән операцияләр турында мәгълүмат ала;
- район бюджеты средстволары белән идарә итүчеләргә һәм алуучыларга бюджет законнарындагы житешсезлекләргә бетерү таләбе белән күрсәтмәләр жиберә һәм аларны бетерүне контрольдә тотат;
- законнарда каралган очракларда бюджет акчаларын алуучылар һәм бүлүчеләрнең шәхси счетлары буенча операцияләргә туктатып торышы турында Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының вәкаләтле органына язмача мөрәжәгать жиберә;
- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән районның финансы контроле органнары күрсәтмәләре буенча, район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алуучыларның шәхси счетларыннан максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмаган бюджет акчалары күләмендә акча түләттерә;
- закон нигезендә район бюджеты алуучыларның барлык счетларыннан кире кайтару вакыты, процентлар, шулай ук бюджет кредитларыннан файдаланган өчен түләнергә тиешле штрафларны, пеняларны район бюджетинан алуучыларның барлык счетларыннан түләттерә;
- район бюджеты акчаларын кулланучыларга һәм кредит оешмаларына закон һәм тиешле килешүләрдә каралган җаваплылык чараларын куллана;
- Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының территориаль органнары, федераль салым хезмәте, Түбән Кама районы һәм Түбән Кама шәһәре буенча Федераль казначылык идарәсе белән үзара мөнәсәбәтләргә тормышка ашыра;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

12. Контроль-хисап палатасының бюджет вәкаләтләре

Контроль-хисап палатасы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра:

- бюджет акчаларын куллануның нәтиҗәлелеген һәм нәтиҗәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтиҗәлелек аудиты;
- район бюджеты турындагы карарлар проектларына, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка норматив-хокукый актларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренен (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләнгән экспертиза ;
- муниципаль программаларга экспертиза турында;
- бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау , шул исәптән бюджет процессында ачыкланган житешсезлекләргә бетерү һәм Россия Федерациясе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;
- эчке финансы тикшерүе һәм эчке финансы аудитының бюджет чараларын Баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү турында;
- «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренен контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенен гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

13. Бюджет акчаларын алуучылар, баш бүлүчөлөрнөн (бүлүчөлөрнөн) бюджет вәкаләтләре

1. Бюджет акчаларын баш бүлүчө (бүлүчө) түбәндәге бюджет вәкаләтләре:

- үзе раслаган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;
- ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алуучылар исемлеген төзи;
- расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлгә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;
- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезли;
- бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алуучылар буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлү һәм бюджетның тиешле өлөшүн үти;
- бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алуучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;
- муниципаль биремнәр формалаштыра;
- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук әлегә кодекс белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртипнең үтәлешен тәмин итә;
- бюджет акчаларын бүлүченең бюджет хисаплылыгын формалаштыра;
- муниципаль берәмлек исемненән үз карамагындагы бюджет акчаларын алуучыларның акчалата йөкләмәләре буенча җавап бирә;
- бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчө тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларын бүлүчө бюджет акчаларын баш бүлүченең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

2. Бюджет акчаларын алуучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

- бюджет сметасын төзи һәм башкара;
- бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;
- үзәндә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәлелеген, максатчан характерын тәмин итә;
- бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- бюджет исәбен алып бара (бюджет исәбен алып баруны тәмин итә);
- бюджет Хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәмин итә) һәм бюджет акчаларын алуучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль

хокукый актларда билгелэнгән башка вәкаләтләрне башкара.

14. Бюджет керемнәре баш администраторының (администраторының) бюджет вәкаләтләре

1. Бюджет керемнәренә баш администраторы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

- үзенә буйсынган бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;
- уртача сроклы финанс планын һәм (яки) бюджет проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр тапшыра;
- касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;
- бюджет керемнәре баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра һәм тапшыра;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгелэнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

2. Бюджет керемнәре администраторы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

- бюджетка, пеняларга һәм алар буенча штрафларны исәпләү, исәпкә алу һәм аларның дәрәсләгенә, тулысынча һәм үз вакытында башкарылуын контрольдә тоту;
- бюджетка түләүләр, пенялар һәм штрафлар буенча бурычларны түләтүне гамәлгә ашыра;
- бюджетка, пеняларга һәм штрафларга артык түлэнгән (түләттерелгән) түләүләрне, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык алынган суммаларга исәплэнгән процентларны кире кайтару турында Карар кабул итә һәм, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен, Федераль казначылык органына йөкләмә бирә;
- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр исәбе (төгәлләштерү) турында Карар кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә бирә;
- бюджет керемнәренә баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренә баш администраторына тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле белешмәләр һәм бюджет хисаплылыгын формалаштыра һәм тапшыра;
- физик һәм юридик затлар тарафыннан дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр өчен акча, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен формалаштыру чыганагы булган башка түләүләр өчен кирәкле мәгълүматны «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгелэнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләүләр турында Дәүләт Мәгълүмат Системасына бирә;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгелэнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Бюджет керемнәре администраторларының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгелэнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

15. Бюджет вәкаләтләре баш администраторы (администраторы) бюджет дефицитын финанслау чыганаclarы

1. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторы түбэндөгө бюджет вәкаләтләрәнә ия:

- үзенә буйсынган бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторлары исемлекләрән төзи;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларын түләү өчен билгеләнгән ассигнованиеләрне файдалануның адреслылыгын һәм максатчан характерын тәэмин итә;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының ведомство буйсынуындагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрән бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра.

2. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторы түбэндөгө бюджет вәкаләтләрәнә ия:

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының бюджетка керүнең тулылыгын һәм үз вакытында үтәлешен контрольдә тотат;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджетка керүүләрне һәм түләүләрне тәэмин итә;

- бюджет Хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары баш администраторының аерым бюджет вәкаләтләрән гамәлгә ашыра, аның карамагында булган бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары баш администраторының аерым бюджет вәкаләтләрән гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрән жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрән гамәлгә ашыра.

16. Финанс контроле

Финанс контроле бүленә тышкы һәм эчке, алдан һәм алга таба.

1. Бюджет хокук мөнәсәбәтләрә өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләрә өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле-бюджет акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең), бюджет һәм финанслар департаментының контроль эшчәнлегә.

3. Алдан контроль бюджет үтәлеше барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

4. Алга таба контроль аларның үтәлешенең законлылыгын, исәп һәм хисаплылыкның дәрәслеген билгеләү максатларында бюджет үтәлеше нәтижәләре буенча гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль финанс тикшерүе органнарының бюджет вәкаләтләрә Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

17. Район бюджеты керемнәре

1. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары, алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында район Советының норматив-хокукый актлары нигезендә формалаша.

2. Район Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проектын район Советына керткәннән соң кабул ителгән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган салымнар һәм жыемнар турындагы карарларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан карарларында чираттагы финанс елыннан соң кабул ителгән елның 1 гыйнварыннан да соңга калмыйча район Советының күрсәтелгән карарларының үз көченә керүе турында нигезләмәләр булырга тиеш.

18. Район бюджеты чыгымнары

1. Район бюджеты чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрән Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, алар Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) район бюджеты акчалары исәбеннән үтәлергә тиеш.

2. Бюджет ассигнованиеләренә ассигнованиеләр керә:

1) муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләүгә ассигнованиеләрне дә кертеп, муниципаль хезмәтләр күрсәтү;

2) халыкны социаль тәмин итү;

3) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;

5) бюджетара трансфертлар бирү;

6) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү;

7) Жирле үзидарә органнарының яисә бу органнарның вазыйфай затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтижәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау турында Түбән Кама муниципаль районына карата дөгъвалар буенча Суд актларын үтәү.

3. Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләренә бюджет ассигнованиеләр керә.:

1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәмин итү, шул исәптән физик һәм (яки) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару) буенча да;

2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә субсидияләр бирү, алар тарафыннан муниципаль йөкләмә үтәлешен финанс ягыннан тәмин итүгә субсидияләр бирү;

3) муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциясез оешмаларга, шул исәптән күрсәтелгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яки) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә субсидияләр бирү;

4) муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар сатып алу, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтү (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәмин итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм казна учреждениеләренә муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру өчен бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шул исәптән физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү

максатларында;

5) муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә

ашыру. 4. Казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәмин итү үз эченә ала:

-казна учреждениеләре хезмәткәрләренә хезмәт өчен түләү, жирле үзидарә органнары хезмәткәрләренә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның, муниципаль хезмәткәрләренә, башка Категория хезмәткәрләренә акчалата кереме (акчалата бүләк, эш хақы), хезмәт шартнамәләре (хезмәт контрактлары, контрактлары) һәм Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль хокукый актлар нигезендә командировка һәм башка түләүләр;

- муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә түләү;

- Россия Федерациясе бюджет системасына салымнарны, жыемнарны һәм башка мәжбүри түләүләрне түләү;;

-аның эшчәнлеген тормышка ашырганда казна учреждениесе китергән зыянны каплау.

5. Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук аның хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль бирем үз эченә алырга тиеш:

1) күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләрнең (башкарылган эшләрнең) сыйфатын һәм (яки) күләмен (эчтәлеген)характерлаучы күрсәткечләр;;

2) муниципаль йөкләмәнең үтәлешен контрольдә тоту тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

3) муниципаль биремнең үтәлеше турында хисапка карата таләпләр.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль йөкләмә шулай ук үз эченә алырга тиеш:

1)тиешле хезмәтләрне кулланучылар булып торучы физик һәм (яки) юридик затларның категорияләрен билгеләү;

2) тиешле хезмәтләр күрсәтү тәртибе;

3) Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә күрсәтү каралган очрактарда физик яки юридик затлар тарафыннан тиешле хезмәтләр күрсәтүгә иң чик бәяләр (тарифлар), яисә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очрактарда күрсәтелгән бәяләрне (тарифлар) билгеләү тәртибе.

Муниципаль бурыч күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, казна учреждениесенең бюджет сметасын төзү, шулай ук муниципаль заданиене үтәү өчен бюджет яисә автоном учреждение тарафыннан субсидияләр күләмен билгеләү өчен район бюджеты проектың төзегәндә кулланыла.

Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) муниципаль бурыч муниципаль учреждениеләр тарафыннан Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә эшчәнлекнең төп төрләре буларак күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләр исемлеге нигезендә төзелә.

Муниципаль биремнәр үтәлешен финанс ягыннан тәмин итү Башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән тәртиптә район бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

Муниципаль йөкләмәнең үтәлешен финанс белән тәмин итү күләме Башкарма комитет тарафыннан расланган тәртиптә расланган муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар нигезендә, дөүләт сәясәтен эшләү һәм билгеләнгән эшчәнлек өлкәләрендә норматив-хокукый жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы

хакимиятнең федераль органнары тарафыннан билгелэнгән гомуми таләпләрне үтәп исәпләнә.

Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль учреждениеләрне гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы карары буенча муниципаль заданиене үтәүне финанс ягыннан тәмин итү күләмен билгеләгәндә эшләр башкаруга чыгымнар нормативлары кулланыла.

7. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пунктында билгелэнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

8. Район Советы карарында район бюджетыннан акча бирү шартлары билгеләнә ала, алар нигезендә мондый акчалар Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә башкарыла.

9. Юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләренә, индивидуаль эшкуарларга, шулай ук товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүче физик затларга субсидияләр товарлар житештерүгә (реализацияләүдән тыш), эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бәйлә чыгымнарны каплау максатларында кире кайтарылмый торган һәм кире кайтарылмый торган нигездә бирелә.

Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78 статьясындагы 7 пунктында күрсәтелгән субсидияләрдән тыш), шәхси эшмәкәрләргә, шулай ук товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүче физик затларга район бюджеты турында район Советы карарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда яки жирле үзидарә органнарының вәкаләтле актларында каралган очракларда һәм тәртиптә район бюджетыннан бирелә.

10. Район бюджетында бюджет һәм автоном учреждениеләргә алар тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс белән тәмин итүгә, физик һәм (яки) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнарны һәм муниципаль милеккә карап тотуга норматив чыгымнарны исәпкә алып, субсидияләр карала.

Район бюджетыннан бюджет һәм автоном учреждениеләргә башка максатларга субсидияләр бирелергә мөмкин.

Порядок предоставления субсидий в соответствии с абзацем первым настоящего пункта из бюджета района устанавливается постановлением Исполнительного комитета.

Район бюджетыннан субсидияләр бирү күләмен һәм шартларын билгеләү тәртибе, әлеге пунктның икенче абзацы нигезендә, район башкарма комитеты карары белән билгеләнә.

11. Халыкны социаль тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә гражданнарга социаль ярдәм чараларын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар файдасына товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуга бюджет ассигнованиеләре керә.

Халыкны социаль тәмин итүгә чыгым йөкләмәләре гавами норматив йөкләмәләр кабул итү юлы белән барлыкка килергә мөмкин.

Күрсәтелгән гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләре пенсияләр, пособиеләр, компенсацияләр һәм башка социаль түләүләр рәвешендә йөкләмәләренң һәр төре буенча аерым карала.

12. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен эзерләү һәм гамәлгә ашыру турындагы карарлар инвестицион проект рәвешендә Башкарма комитет тарафыннан кабул ителә.

Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре, инвестиция проектлары нигезендә, районның капитал кертемнәр программасына кертелгән смета бәясә бер миллиард сумнан артып киткән, район бюджеты турындагы карарда һәр инвестиция проекты буенча чыгымнарның Ведомство структурасы составында чагылдырыла.

Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре, инвестиция проектлары нигезендә, 100 миллион сумнан артык смета бәясә белән, районның капитал кертемнәр программасына кертелгән 100 миллион сумнан артык, район бюджеты турындагы карарда жыелма бюджет язмасы составында һәр инвестицион проект буенча аерым чагылдырыла. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре, районның капитал кертемнәр программасына кертелгән 100 миллион сумнан да ким булмаган сметалы инвестиция проектлары нигезендә, жыелма бюджет язмасы составында район бюджеты турындагы карарда суммар чагылдырыла.

Муниципаль милекнең капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга, финанслашуы бюджетара субсидияләр хисабына гамәлгә ашырыла торган инвестиция проектлары нигезендә, район Советының чыгымнарның Ведомство структурасы составында һәр инвестиция проекты буенча аерым расланьрга тиеш.

Төп акчаларга капитал салу рәвешендә муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләре концессион килешүләр нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

13. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү Күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милек хокукы барлыкка килүгә китерә, ул муниципаль берәмлекнең мондый юридик затларның устав (жыелма) капиталларында Россия Федерациясе законнары нигезендә рәсмиләштерелә.

Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бирүгә планлаштырыла торган бюджет инвестицияләре район бюджеты турындагы карарга юридик зат, бүлөп бирелгән бюджет ассигнованиеләренен күләме һәм максатлары күрсәтелгән текст статьясын кертү юлы белән раслана.

Муниципаль берәмлеккә караган устав (склад) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

14. Муниципаль унитар предприятиегә хужалык алып бару хокукына нигезлэнгән муниципаль унитар предприятиегә бюджет инвестицияләре бирү муниципаль унитар предприятиеләр турындагы законнарда билгелэнгән тәртиптә муниципаль унитар предприятиенен устав фондын арттыруга китерә.

Оператив идарә итү хокукына нигезлэнгән муниципаль унитар предприятиегә, автоном һәм бюджет учреждениесенә бюджет инвестицияләре бирү оператив идарә итү хокукында булган төп чараларның, муниципаль унитар предприятиенен, автоном һәм бюджет учреждениесенен бәясен тиешле күләмдә арттыруга китерә.

Күрсәтелгән бюджет инвестицияләре район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

15. Муниципаль милеккә карамаган (кертелә алмый торган) капитал төзелеш объектларына район бюджетыннан бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

19. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы

Район дефицитын эчке финанслау чыганаclarы составына кертелә:

- номиналь хақы Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан кәргән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма ; ;

- район тарафыннан кредит оешмаларының Россия Федерациясе валютасында алынган һәм түләнгән кредитлары арасындагы аерма;

- район тарафыннан Россия Федерациясе валютасында район бюджетына һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;;

- тиешле финанс елы дәвамында район бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

- район бюджеты кытлыгын эчке финанслауның төп чыганаclarы.

Район бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаclarы составына кертелә:

- акцияләр сатудан һәм капиталда катнашуның бүтән рәвешләреннән кәргән акча;

- район бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

- муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә йә гарантка бенефициарның принципалга карата таләп хокукларына юл куелганда, Россия Федерациясе валютасында районның муниципаль гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

- муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә, максатчан чит ил кредитларын (бурыч алуларын) файдалану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында районның муниципаль гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

- районның бүтән бурыч йөкләмәләрен Россия Федерациясе валютасында түләүгә юнәлдерелә торган акчалар күләме;

- юридик затларга район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан юридик затларга бирелгән бюджет кредитларының Россия Федерациясе валютасында бирелгән суммасы арасындагы аерма;;

- район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

- район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка күчерелгән акчалар арасында, район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләре үткәргәндә аерма.

Агымдагы финанс елы башына район бюджеты акчаларының калдыклары:

- район бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган акчалар күләменнән артып киткән күләмдә ағымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга юнәлдерелергә мөмкин;

- хисап елында әлеге муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле товарлар белән тәэмин итүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә район исеменнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләрен калган суммасыннан артмаган күләмдә, район бюджеты турындагы карарда каралган очрақларда, әлеге максатларга тиешле бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жиһәрелә.

20. Резерв фонды

1. Район бюджетының чыгым өлешендә Башкарма комитетның резерв фондын булдыру күздә тотыла.

2. Район бюджетының чыгым өлешендә район Советы һәм район Советы депутатларының резерв фондларын булдыру тыела.

3. Район башкарма комитетының Резерв фонды район бюджеты турында район Советы карары белән билгеләнә һәм күрсәтелгән карар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменә өч процентыннан артмаска тиеш.

4. Башкарма комитетның резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс ягыннан тәэмин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен һәм табигый бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләрне бетерүгә бәйлә башка чараларны үткәргүгә юнәлдерелә.

5. Район бюджеты составында каралган Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләре Башкарма комитет күрсәтмәсе буенча файдаланыла.

6. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап бюджет үтәләше турында квартал саен һәм еллык хисапларга кушып бирелә.

21. Район бюджеты дефициты

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына район бюджеты кытлыгы, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, район бюджеты турында карар белән билгеләнә.

2. Район бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яки) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә расланган гомуми еллык күләменә 10 проценттан артмаска тиеш.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар гамәлгә ашырылган очрақта, район бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яки) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренә расланган еллык гомуми күләменә 5 процентыннан артмаска тиеш.

Район бюджеты турында район Советы карары белән район милкендәге акцияләр сатудан һәм капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керемнәр кытлыгын финанслау чыганақлары составында расланган һәм (яисә) район бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимегән очрақта, район бюджеты дефициты әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне узып китәргә һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны киметергә мөмкин.

3. Еллык хисап күрсәткечләре буенча барлыкка килгән район бюджеты дефициты әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

4. 2017 елның 1 гыйнварына кадәр район бюджеты турындагы карар белән район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы составында район бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан район бюджетына бирелгән һәм түлэнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма расланган очракта, район бюджеты дефициты элеге статьяның 2 пунктында билгелэнгән чикләүләрне күрсәтелгән аерма чикләреннән артып китәргә мөмкин.

22. Муниципаль эчке бурыч алулар һәм муниципаль бурыч

1. Муниципаль бурыч алулар - Россия Федерациясе валютасында эчке базарда урнашкан район исемненән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән башкарыла торган муниципаль бурыч алулар һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә район бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан жәлеп ителә торган кредитлар, алар буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

Муниципаль эчке бурыч алулар район бюджеты кытлыгын финанслау, шулай ук бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Районның Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясеннән читтә бурыч алулары рөхсәт ителми.

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм район Уставы нигезендә муниципаль бурыч алулар башкару хокукы Башкарма комитетка тапшырыла.

Агымдагы финанс елында район бурыч алуларының иң чик күләме, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 104 статьясы нигезләмәләрен исәпкә алып, агымдагы финанс елында район бюджеты кытлыгын финанслауга һәм (яки) районның бурыч йөкләмәләрен түләүгә юнәлдерелә торган суммадан артмаска тиеш.

2. Муниципаль бурыч – Муниципаль бурыч алулардан, өченче затлар йөкләмәләре буенча гарантияләрдән барлыкка килә торган йөкләмәләр, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгелэнгән бурыч йөкләмәләре төрләре нигезендә район үз өстенә алган башка йөкләмәләр.

Районның бурыч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин.:

- районның кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);
- район бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча;
- район тарафыннан кредит оешмаларыннан алынган кредитлар буенча;
- район гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә).

Районның бурыч йөкләмәләре, элеге пунктта каралганнардан тыш, башка төрләрдә була алмый.

3. Бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биштән ун елга кадәр) булырга мөмкин.

4. Муниципаль бурыч белән идарә итү район Уставы нигезендә Башкарма комитет тарафыннан башкарыла.

5. Муниципаль бурычның иң чик күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яки) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренәң расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренәң расланган гомуми еллык күләменнән артмаска тиеш.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чараларны гамәлгә ашырган очракта, муниципаль бурычның иң чик күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренәң расланган күләмен исәпкә алмыйча, район

бюджеты керемнәренәң расланган гомуми еллык күләменәң 50 проценттан артмаска тиеш.

2017 елның 1 гыйнварына кадәр муниципаль бурычның иң чик күләме ағымдагы елның 1 гыйнварына бюджет кредитлары буенча муниципаль бурыч күләме чикләрендә һәм (яисә) район бюджеты турындагы карар белән ағымдагы финанс елында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары кытлыгын финанслау чыганақлары составында әлегә кредитлар чикләрендә, әлегә пунктта билгеләнгән чикләүләргә узып китәргә мөмкин.

6. Район бюджеты турындагы карар белән расланган Чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме, хисап финанс елында район бюджеты үтәләше турындагы хисап күрсәткечләре буенча, Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш, район бюджеты чыгымнары күләменәң 15 процентыннан артмаска тиеш.

7. Муниципаль гарантия-бурыч йөкләмәсенәң төре – аның нигезендә район (гарант) гарантиядә каралган вакыйга (гарантия очрагы) килгәч, аның файдасына гарантия (бенефициарга) бирелгән затка, аның язма таләбе буенча Гарант бирә торган йөкләмә шартлары нигезендә, өченчә зат (принципал) аның бенефициар алдындагы йөкләмәләрен үтәү өчен җавап бирергә тиеш.

Район исәменнән районның муниципаль гарантияләре Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда күрсәтелгән гарантияләргәң гомуми суммасы чикләрендә, Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм әлегә Нигезләмә таләпләре нигезендә Башкарма комитет тарафыннан бирелә.

Башкарма комитет муниципаль гарантияләр бирү турында, принципалның гарантия буенча йөкләмәләргәң үтәү (өлешчә үтәү) йөзеннән Гарант тарафыннан түләнгән суммалар регрессы тәртибендә гарантка түләү буенча мөмкин булчак йөкләмәләргәң үтәүгә тәмин итү турында шартнамәләр төзи һәм муниципаль гарантияләр бирә.

Гарантия буенча йөкләмәләргәң үтәү (өлешчә үтәү) йөзеннән Гарант тарафыннан түләнгән суммалар регрессы тәртибендә принципал тарафыннан гарантка түләү тәртибе һәм сроқлары Гарант белән принципал арасындагы шартнамә белән билгеләнә. Әлегә мәсьәләләр буенча яқларның килешүе булмаганда, гарантның принципалга карата регресс таләпләргәң канәгатьләндерү Гарант таләбендә күрсәтелгән тәртиптә һәм сроқларда гамәлгә ашырыла.

8. Районның муниципаль гарантияләргәң килеп чыга торган йөкләмәләргәң Россия Федерациясә валютасындагы, шулай ук Россия Федерациясә Бюджет кодексының 104 статьясындагы 4 пункты нигезендә бирелгән чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләргәң гомуми суммасы муниципаль бурыч составына бурыч йөкләмәсә төре буларак кертелә.

9. Муниципаль гарантияләргәң бирү, муниципаль гарантия алучының Гарант – район алдындагы йөкләмәләргәң үтәүгә тәмин итүгә мәҗбүри рәвештә рәсмиләштереп, конкурс үткөрү һәм муниципаль гарантия алучының финанс хәлен тикшерү нәтиҗәләргәң буенча түләүгә нигездә гамәлгә ашырыла.

10. Муниципаль гарантияне бирү һәм үтәү Муниципаль бурыч кенәгәсендә чагылдырылырга тиеш.

11. Бирелгән гарантияләргәң исәпкә алу, районның муниципаль гарантияләргәң белән тәмин ителгән принципалның йөкләмәләргәң үтәү, шулай ук бирелгән муниципаль гарантияләргәң буенча Гарант түләүләргәң гамәлгә ашыруны исәпкә алуны бюджет һәм финанс департаменты алып бара.

12. Муниципаль бурыч йөкләмәләрен исәпкә алу һәм теркәү муниципаль бурыч кенәгәсендә бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Муниципаль бурыч кенәгәсенә мәгълүматлар кертелә:

- муниципаль бурыч йөкләмәләре күләме турында;
- муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килү датасы турында;
- бурыч йөкләмәләрен тулысынча яисә өлешчә үтәү турында;
- йөкләмәләрне үтәүне тәмин итү формалары турында;
- муниципаль бурыч кенәгәсен алып бару тәртибендә каралган башка мәгълүматлар.

Муниципаль бурыч кенәгәсендә чагылдырылган районның бурыч йөкләмәләре турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән күләмдә, тәртиптә һәм срокларда тапшырылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына бирелгән бурыч йөкләмәләре турындагы белешмәләрнең дәрәҗәсегә өчен районның бюджет, финанслар һәм жир-мөлкәт палатасы җаваплы.

2 нче бүлек. Район бюджеты проектын төзү, карау һәм раслау

23. Район бюджеты проектын төзү нигезләре

1. Район бюджеты проектын төзү-Башкарма комитетның аерым прерогативасы.

Башкарма комитет Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Район Советы карарлары нигезендә район бюджеты проектын төзүне тәмин итә. Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге нигезләмә һәм район Советының хокукый актлары белән билгеләнгән таләпләргә үтәп, Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Бюджет проектын турыдан-туры төзүне бюджет һәм финанслар департаменты гамәлгә ашыра.

2. Район бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Президентының Бюджет Юлнамасына, Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлнамасына, районның социаль-икътисади үсеш фаразына, бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләренә, муниципаль программаларга нигезләнә.

24. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы

1. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) эшләнә.

2. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә ел саен эшләнә.

3. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы Башкарма комитет тарафыннан район бюджеты проектын район Советына кертү турында Карар кабул итү белән бер үк вакытта карала.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисади үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Районның социаль-икътисади үсеш фаразына аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән, фаразланган үзгәрешләргә сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Район бюджеты проектын төзү яки карау барышында районның социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәртү район бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

25. Бюджет керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре район Советына бюджет турындагы карар проекты һәм Россия Федерациясе Бюджет законнары, шулай ук Россия Федерациясе законнары, Россия Федерациясе субъектлары законнары, район Советының муниципаль хокукый актлары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының салым булмаган керемнәрен билгеләүче Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен билгели торган шартларда территориянең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә фаразлана.

26. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан билгеләнә торган методика нигезендә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләргә үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

27. Районның муниципаль программалары

1. Район бюджеты акчалары хисабына тормышка ашырыла торган муниципаль программаларны Башкарма комитет раслый.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары Башкарма комитет тарафыннан ул билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү турында карарлар кабул итү, шулай ук аларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе Башкарма комитетның хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны тормышка ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме район бюджеты турында район Советы карары белән Башкарма комитетның хокукый акты нигезендә бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап финансланырга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар Башкарма комитет тарафыннан расланырга тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү үткәрелә. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү тәртибе һәм критерийлары Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Муниципаль программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеген күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча район Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаның туктатылырга яки үзгәртүгә, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә турында Карар кабул итәргә мөмкин.

4. Район бюджетында ведомство максатчан программаларын гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре каралырга мөмкин, аларны эшләү, раслау һәм гамәлгә ашыру башкарма комитет билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

(Әлеге статьяның нигезләмәләре 2014 елга һәм 2015, 2016 еллар план чорына район бюджетын төзегәндә һәм үтәгәндә барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла).

28. Район бюджеты турында карар проектында карау һәм раслау өчен бирелә торган күрсәткечләр составы

1. Район Советының бюджет турындагы карарында бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренәң гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка күрсәткечләр керә., 2. Бюджет турында карар белән раслана:

- бюджет керемнәренәң Баш администраторлары исемлегә;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлегә;

- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә эшчәнлек төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре, төркемнәре һәм төркемнәре) буенча һәм (яисә) максатчан статьялар, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре, чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре төркемнәре (төркемнәре) буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү, шулай ук әлеге Кодекста, Россия Федерациясе субъекты законында, муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы муниципаль хокукый актында билгеләнгән очрактарда бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча;

- чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренәң гомуми күләме ;

- чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына план чорының кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) бюджет чыгымнарының гомуми күләменәң кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

- Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына) киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның иң югары чиге;

- жирле бюджетның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, район Советы карарлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта, бюджет турында карар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жирле бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү район Советы карарлары нигезендә башкарыла.

Жирле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту, я өстәмә максатчан статьялар һәм (яисә) тиешле бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарын ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бүлекләр, бүлекчеләр, максатчан статьялар һәм чыгымнар төрләре буенча план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Бюджет турындагы карарда чираттагы финанс елыннан башлап, чираттагы финанс елыннан башлап, бюджет турындагы карарда билгеләнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) бюджет чыгымнарының гомуми күләмнән тыш, кертелергә (чагылдырылырга) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрен аерым төрләре (төрләре) буенча бюджет керемнәрен куллану каралырга мөмкин.

29. Район бюджеты проекты төзү тәртібе

1. Башкарма комитет агымдагы елның 1 июленә кадәр чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисади үсеш фаразын эшли, районның перспективалы финанс планы нигезенә салынган уртача сроклы социаль-икътисади үсеш фаразын тәгаенли.

2. Агымдагы елның 15 августына кадәр бюджет һәм финанслар департаменты чираттагы финанс елына һәм план чорына керемнәр һәм чыгымнар буенча район бюджетының төп характеристикаларын эшли һәм керемнәр администраторларына, бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә 15 сентябрьгә кадәр житкерә.

3. Бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр агымдагы елның 1 октябрәнә кадәр чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет финанслауның иң чик күләмнәрен бюджет чыгымнарының функциональ, икътисадый һәм ведомство классификациясе күрсәткечләре буенча бүлеләр, шулай ук икътисадның һәм социаль өлкәнәң тиешле тармакларында структур һәм оештыру үзгәртеп коруларын үткәртү турында тәкъдимнәр әзерлиләр.

4. Бюджет һәм финанс департаменты чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты күрсәткечләрен, аның белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар проектларын, шулай ук үтәләше чираттагы финанс елында һәм план чорында финанслауның реаль чыганаclarы белән тәэмин ителмәгән

хокукый актларны юкка чыгару яки туктатып тору турында район Советы карарлары проектларын эзерли һәм килештерә.

5. Бюджет һәм финанслар департаменты агымдагы елның 1 сентябрә кадәр Башкарма комитетның структур бүлекчәләренә чираттагы финанс елына һәм план чорына смета проектларының керемнәре һәм чыгымнары буенча методик рекомендацияләр һәм башлангыч күрсәткечләр житкерә.

6. Башкарма комитетның структур бүлекчәләре бюджет һәм финанс департаменты фаразлы торган чыгымнар сметасы күрсәткечләрен үзгәртү һәм аныклау буенча үз тәкъдимнәрен кертергә хокуклы. Карау нәтижәләре буенча, тәкъдимнәр тулысынча яисә өлешчә кире кагылган очракта, бюджет һәм финанслар департаменты, тәкъдимнәр керткән Башкарма комитетның структур бүлекчәләре белән берлектә, булган каршылыklar турында беркетмәләр төзи.

7. Башкарма комитет чираттагы финанс елына районның социаль-икътисади үсеш фаразын һәм уртача вакытка районның социаль-икътисади үсеш фаразының төгәлләштерелгән параметрларын, чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты, перспективалы финанс планы проекты, чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет-финанс сәясәтен характерлаучы башка документларны һәм материалларны карый.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет фаразлары буенча материалларны Башкарма комитет массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару өчен 10 ноябрьдән дә соңга калмыйча тапшыра.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проекты буенча гавами тыңлаулар басылып чыкканнан соң 15 көннән дә соңга калмыйча уздырыла.

10. Карау нәтижәләре буенча Башкарма комитет житәкчесе я район бюджеты проекты хуплый, я аны кире кага һәм эшләр бетерергә жибәрә. Район бюджеты проекты хупланган очракта, Башкарма комитет житәкчесе район бюджеты турындагы карар проекты кирәкле документлар һәм материаллар белән бергә 15 ноябрьгә кадәр район советына жибәрә.

30. Бюджет проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Район Советына бюджет турындагы карар проекты белән бер үк вакытта тапшырыла:- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында районның социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында тиешле территориянең социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтижәләре;

- районның социаль-икътисади үсеш фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджетының төп характеристикалары (керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның, бюджетның дефицита (профицита) гомуми күләме) фаразы;

- бюджет проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары һәм исәпләүләре;

- чираттагы финанс елы ахырына (чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы азагына) муниципаль бурычның иң югары чиге;;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

- күрсәтелгән бюджет сметаларына карата район Советы, контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметаларының бюджет һәм финанс департаменты белән каршылыklar барлыкка килгән очракта тапшырыла торган проектлары;

- башка документлар һәм материаллар.

31. Муниципаль юл фондлары

1. Муниципаль юл фонды-гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген финансы ягыннан тәэмин итү, шулай ук күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, торақ пунктларның күпфатирлы йортларының ишегалды территорияләренә керү юлларын капитал ремонтлау һәм ремонтлау максатларында район бюджеты акчаларының бер өлеше.

2. Муниципаль юл фонды район Советы карары белән төзелә (район бюджеты турындагы Карардан тыш).

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләме чираттагы финансы елына һәм план чорына район бюджеты турында карар белән район Советы карары белән әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән район бюджеты керемнәренәң фаразланган күләмәнән ким булмаган күләмдә раслана:

- Россия Федерациясе территориясендә житештерелә торган автомобиль бензинына, турыдан-туры куу бензинына, дизель ягулыгына, дизель һәм (яки) карбюратор (инжектор) двигательләре өчен мотор майларына акцизлар;

- муниципаль юл фонды булдыруны күздә тоткан район Советы карары белән расланган район бюджетына башка керемнәр.

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм кулланыу тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

Агымдагы финансы елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре чираттагы финансы елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлдерелә.

(Әлеге статьяның нигезләмәләре 2014 елга һәм 2015, 2016 еллар план чорына район бюджетын төзегәндә һәм үтәгәндә барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла).

32. Район бюджеты турында карар проектыны карау район Советы

1. Башкарма комитет тарафыннан тәкъдим ителгән район бюджеты турындагы карар проекты район Советы тарафыннан район бюджетын карау өчен җаваплы комиссиягә, тапшырылган документларның һәм материалларның әлеге нигезләмәнең 19 пункты таләпләренә туры килүе турында мәгълүмат әзерләү өчен җибәрелә.

2. Шартында туры килү-килмәү проекты, район бюджеты турында карар әлеге нигезләмәнең 19 пункты таләпләренә туры килә, район Советы әлеге карар проектында даими комиссияләргә карау һәм бирү өчен тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр, аның кергән көннән 7 көн эчендә комиссиягә җибәрә;

3. Район бюджеты проекты турында даими комиссияләрдән тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр социаль-икътисади үсеш, бюджет-финансы мәсьәләләре һәм муниципаль милек буенча даими комиссиягә җибәрелә.

4. Даими комиссияләрдән һәм депутатлардан өстәмә ассигнованиеләр бүлүп бирүне күздә тоткан тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр әлеге чыгымнарны каплау чыганакалары турында, яңа керем чыганакаларын эзләү хисабына да, шулай ук бюджет чыгымнарын яңадан бүлү хисабына нигезләнгән тәкъдимнәр булырга тиеш.

5. Район бюджеты турындагы карар проекты, даими комиссияләрдән тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр, район Советы Регламентында каралган башка документлар белән социаль-икътисади үсеш, бюджет-финансы мәсьәләләре һәм муниципаль милек буенча даими комиссия утырышында карала, эшләр бетерелә һәм район Советы утырышына кертелә.

6. Районның бюджеты турындагы карар район Советы сессиясендә 20 нче декабрьдән дә соңрак кабул ителергә тиеш түгел.

33. Бюджет белән вакытлыча идарә итү

Бюджет турында карар агымдагы финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта:

- бюджет һәм финанслар департаменты ай саен бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә бюджет ассигнованиеләрен һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын хисап финанс елында бюджет ассигнованиеләренең уникаль өлешеннән һәм бюджет йөкләмәләре лимитларыннан артмаган күләмдә житкерергә хокук ;

- бюджет турында карар белән билгеләнә торган башка күрсәткечләр хисап финанс елына бюджет турында карар белән билгеләнгән күләмнәрдә (нормативларда) һәм тәртиптә кулланыла.;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бюджетара трансфертлар бүлеп бирү һәм (яисә) бирү тәртибе хисап финанс елына билгеләнгән тәртиптә саклана.

3 нче бүлек. Жирле бюджет үтәлеше

34. Бюджетны үтәү нигезләре

Район бюджетының үтәлеше Башкарма комитет тарафыннан тәмин ителә.

Район бюджетының үтәлешен оештыру бюджет һәм финанслар Департаментына йөкләнә. Бюджет үтәлеше жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү Татарстан Республикасы Финанслар министрлыгы Казначылык департаментының Түбән Кама районы һәм Түбән Кама шәһәре территорияль бүлеге тарафыннан башкарыла.

35. Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү, раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе бюджет һәм финанслар департаменты житәкчесе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре бюджет турындагы карарга туры килергә тиеш.

3. Бюджет турында Карар кабул ителгән очракта, бюджет һәм финанслар департаменты житәкчесе жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр раслый.

4. Бюджет үтәлеше барышында жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә генә бюджет һәм финанслар департаменты житәкчесе карарлары нигезендә үзгәртелергә мөмкин:

- норматив йөкләмәләренә үтәү өчен бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, күрсәтелгән ассигнованиеләрнең гомуми күләмен бюджет турындагы карар белән расланган бюджет ассигнованиеләрнең гомуми күләменәң 5 проценты чикләрендә арттырып, агымдагы финанс елында аларны үтәү өчен бюджет ассигнованиеләре житәрлек булмаган очракта, күрсәтелгән ассигнованиеләрнең гомуми күләменнән артып киткән очракта;

- бюджет акчаларын (аларга буйсынган бюджет учреждениеләрен) бүлүчеләрнең составы яисә вәкаләтләре (функцияләре) үзгәргән, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан субвенцияләр исәбеннән жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны, суд актларын үтәүне күздә тоткан законнар үз көченә кәргән очракта, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары акчаларына түләтүне, резерв фондлар акчаларын куллануны һәм расланган бюджет ассигнованиеләре составында резервланган башка рәвештә резервланган бюджет ассигнованиеләре акчаларынан файдалануны күздә тоткан суд актларын үтәүне күздә тоткан законнар үз көченә кәргән очракта, бюджет ассигнованиеләрен бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә бүлү;

- агымдагы финанс елы һәм план чоры арасында бюджет ассигнованиеләрен яңадан бүлү очрагында – чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карарда каралган чикләрдә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләменнән һәм бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләменнән чыгып, чыгымнар төрләренең тиешле бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре һәм төркемнәре буенча я тиешле бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча), агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенә чыгымнар төрләре төркемнәренә;

- бюджет чыгымнарының аерым бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен агымдагы финанс елында муниципаль хезмәт күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен экономияләү хисабына арттыру очрагында, чыгымнарның тиешле төре буенча бюджет ассигнованиеләрен арттыру агымдагы финанс елында бюджет акчаларын бүлүчегә каралган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен экономияләү хисабына, муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең тиешле төре буенча бюджет ассигнованиеләрен 10 проценттан артмаган очракта, муниципаль хезмәт күрсәтүләргә;

- бюджет законнары нигезендә муниципаль бурычны реструктуризацияләүне үткәрү очрагында;

- максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар һәм кире кайтарылмый торган керемнәр бюджет турындагы карар белән расланган күләмнәрдән тыш алынган очракта;

- бюджет ассигнованиеләрен тиешле финанс елына каралган бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә бюджет ассигнованиеләрен экономияләгәндә бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары төрләре арасында яңадан бүлү очрагында;

- муниципаль учреждениеләр тибын һәм муниципаль унитар предприятиеләрнең оештыру-хокукый рәвешләрен үзгәрткән очракта.

Чыгымнарның Ведомство структурасы нигезендә расланган чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен үзгәрткәндә, халык алдындагы норматив йөкләмәләренә үтәүгә һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә каралган бюджет ассигнованиеләрен киметү бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә башка бюджет ассигнованиеләрен арттыру өчен рөхсәт ителми.

5. Чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре чираттагы финанс елы башланганчы бюджет акчаларын кулланучыларга житкерелә.

6. Жыелма бюджет язмасына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

7. Район бюджетының жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлекчеләр, максатчан статьялар, төркемнәр һәм төркемчекләр) яисә бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлекчеләр, максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), район бюджеты чыгымнарын классификацияләү чыгымнарының төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчекләре) буенча жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен раслау карала. Район бюджетының жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә бюджет чыгымнары классификациясенә элементлары (төркемчәләре һәм элементлары) кодлары, дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясенә чыгымнар кодлары, шул исәптән бюджет чыгымнарының төрле максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре, Дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү төркемнәре һәм статьялары, бюджет акчаларын баш бүлүчеләр кодлары буенча жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен раслау каралырга мөмкин.

36. Касса планы

1. Касса планы астында агымдагы финанс елында бюджетка касса керемнәре һәм бюджеттан касса түләүләре фаразлана.

2. Бюджет һәм финанслар департаменты касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын бүлүчеләр, бюджет керемнәренә баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрен составын һәм срокларын билгели.

Касса планында бюджетның бердәм сөтүнда калдыклар белән идарә итү операцияләрен гамәлгә ашыруга файдаланыла торган акчаларның иң чик күләме билгеләнә.

3. Касса планын төзү һәм алып бару бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

37. Керемнәр буенча бюджет үтәләше

1. Керемнәр буенча бюджет үтәләше күздә тотыла:

- агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе субъектларының башка законнары һәм бюджет турындагы карар белән Федераль казначылык органнары сөтүларыннан һәм бюджетка башка керемнәрдән Россия Федерациясе бюджет системасына салымнар, жыемнар һәм башка керемнәренә бүлүдән кергән керемнәренә бердәм бюджет исәбенә күчөрү;

- артык түләнгән яки артык алынган суммаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процент суммаларын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны күчөрү;

- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яки артык алынган суммаларны исәпкә алу;

- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләренә бюджет керемнәре администраторы тарафыннан төгәлләштерү;

- артык бүленгән суммаларны, артык түләнгән яки артык түләнгән салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәкле сөтүларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район бюджетының бердәм сөтүннан күчөрү.

38. Чыгымнар буенча бюджет үтөлеше

1. Бюджетның чыгымнар буенча үтөлеше, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла .

2. Бюджетның чыгымнар буенча үтәлешен күздә тоталар:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акчалата йөкләмәләрне раслау;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөкләмәләрнең үтәлешен раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында (агымдагы финанс елында һәм план чорында) аңа житкерелгән бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка шартнамәләр төзү юлы белән яисә, закон, башка хокукый акт, килешү нигезендә, бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

4. Бюджет акчаларын алучы бюджет акчалары исәбеннән түләү һәм түләүне санкцияләү өчен кирәкле башка документлар, шулай ук оператив-эзләү чараларын үтәүгә бәйлә очрактарда түләү документлары нигезендә акчалата йөкләмәләр түләү бурычын раслай.

5. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү рөхсәт язуын (акцепт) кылу рәвешендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә финанс органы тарафыннан билгеләнгән акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (халык алдындагы норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Халык алдындагы норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет ассигнованиеләре чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яисә юридик затлар файдасына бюджетның бердәм сөетыннан, Россия Федерациясе бюджет системасы, халыкара хокук субъектлары бюджетларыннан акчаларны күчәрүне раслай торган түләү документлары, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата булмаган операцияләр уздыруны раслай торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

39. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтөлеше

1. Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтөлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә бюджет һәм финанслар департаментында билгеләнгән тәртиптә жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлەرгә тиешле акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

40. Бюджет үтөлеше буенча операцияләрне исәпкә алу өчен шәхси сөетлар

1. Бюджет процессында катнашучылар тарафыннан аларның бюджет вәкаләтләре кысаларында гамәлгә ашырыла торган операцияләрне исәпкә алу Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә казначылык органнарында ачыла торган шәхси сөетларда башкарыла.

2. Федераль казначылыкта ачыла торган шәхси счетлар казначылык органнары тарафыннан билгеләнгән тәртиптә ачыла һәм алып барыла.

41. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә, чыгымнар буенча район бюджетын үтәүне оештырганда, агымдагы финанс елының тиешле чорында бюджет акчаларын баш бүлүчегә, бүлүчегә һәм алучыларга түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәре) раслау һәм житкерү күздә тотыла.

2. Финанслауның иң чик күләме, тулаем алганда, бюджет акчаларын баш бүлүчегә, бүлүчегә һәм алучыга карата, агымдагы финанс елы башыннан ай саен яки квартал саен арта бара торган нәтижә белән яисә бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләрне финанслауга гаризалар нигезендә, тиешле кварталга билгеләнә.

42. Бюджет үтәлешендә бюджет турындагы карар белән расланганнан тыш фактта алынган керемнәрдән файдалану

1. Агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар белән расланган керемнәренң гомуми күләменнән тыш фактта алынган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль бурыч алуларны алмаштыруга, муниципаль бурычны түләүгә, шулай ук аларны үтәү өчен жыелма бюджет язмасы белән расланган күләмдә каралган бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, норматив йөкләмәләрне үтәүгә бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан жибәрелә ала.

2. Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән бюджет үтәлеше турында карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта алынган субсидияләр һәм субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар һәм максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән район бюджетына максатчан билгеләнештәге, шул исәптән район бюджетына билгеләнгән тәртиптә кире кайтарылмый торган керемнәр, максатчан билгеләнештәге субсидияләр һәм субвенцияләр бирү максатларына ярашлы рәвештә чыгымнарны арттыруга жибәрелә., агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертү белән.

43. Бюджет системасы бюджетлары үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү нигезләре

Бюджет үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү:

- бюджет акчалары белән операцияләр исәпкә алу казначылык органнарында Россия Федерациясе Үзәк банкы учреждениеләрендә һәр бюджет өчен аерым ачылган бюджетларның бердәм счетларында гамәлгә ашырыла ;

- бюджетларның бердәм счетларында акчалар белән идарә итүне Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар нигезендә бюджет һәм финанслар департаменты гамәлгә ашыра;

- бюджеттан касса түләүләре казначылык органнарына аларны тапшыру чиратлылыгы тәртибендә һәм бюджетның бердәм счетында калган акчаларның фактта булуы чикләрендә тапшырылган түләү документлары нигезендә казначылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла;

- бюджетка касса керемнәре һәм бюджеттан касса түләүләре буенча барлык операцияләр Россия Федерациясе бюджет классификациясе кодлары буенча казначылык органнары тарафыннан үткөрелә һәм исәпкә алына.;

- Федераль казначылык органнары тиешле бюджетларны үтәү буенча касса операцияләре турында мәгълүмат, шулай ук тиешле территориянең консолидацияләнган бюджетына керүче башка бюджетларны үтәү буенча касса операцияләре турында мәгълүмат тапшыралар.

44. Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Бюджет үтәлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пункттында, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп, бюджет һәм финанслар департаментында билгеләнган тәртиптә күрсәтелгән операцияләрдән тыш тәмамлана.

2. Федераль казначылык органнарының Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында хисап финанс елы керемнәрен бүлү буенча операцияләрен тәмамлау һәм аларны тиешле бюджетларга күчерү агымдагы финанс елының беренче биш көнндә башкарыла. Күрсәтелгән операцияләр хисап финанс елы бюджетларының үтәлеше турындагы хисапта чагылдырыла.

3. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләнмәре 31 декабрьдә үз көченә керә.

4. Бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджетның бердәм сәтеында кулланылмый калган бюджет акчаларының калдыклары агымдагы финанс елының соңгы ике эш көннәннән дә соңга калмыйча бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бердәм бюджет хисабына күчерелгә тиеш.

5. Агымдагы финанс елында кулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар алар бирелгән бюджет керемнә кире кайтарылырга тиеш.

6. Бюджет һәм финанслар департаменты агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны Чираттагы финанс елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эшләми торган бәйрәм көннәрендә аларның эшчәнлеген гәмәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар белән тәмин итү тәртибен билгели.

Кисәк 4. Бюджет хисабын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау

45. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

1. Бюджет исәбенә һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә .

2. Бюджет исәбе Россия Федерациясенә бюджет классификациясен үз эченә алган сәетлар Планы нигезендә гәмәлгә ашырыла.

3. Бюджет исәбе сәетлары планы һәм аны куллану буенча инструкция Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

4. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:

- бюджет үтәлеше турында хисап;
- бюджет үтәлеше балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча хәрәкәте турында хисап;
- аңлатма язуы.

5. Бюджет үтәлеше турындагы хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше турындагы белешмәләр тупланган.

Бюджет үтөлеше балансында муниципаль берәмлекләрнең финанс һәм финанс активлары, хисап чорының беренче һәм соңгы көненә бюджет исәбе счетлары планы буенча йөкләмәләре турында белешмәләр бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында мәгълүмат тупланган һәм дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча төзелә.

Акчалар хәрәкәте турындагы хисап дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча бюджетлар счетлары буенча операцияләренә чагылдыра.

Аңлатма язмасында бюджет үтөлеше һәм бюджет хисапчылыгын анализлау, шулай ук муниципаль йөкләмәнең үтөлеше һәм хисап финанс елында бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның бүтән нәтижәләре турында белешмәләр тупланган.

6. Бюджет акчаларын бүлүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджет исәбенең һәм бюджет хисапчылыгының бердәм методологиясен һәм стандартларын үтәп, финанс мәгълүматын детальләштерүне тәмин итә торган ведомство (эчке) актлары кулланылырга мөмкин.

46. Бюджет хисабын төзү

1. Бюджет акчаларын бүлүчеләр, бюджет керемнәренә баш администраторлары (администраторлары), бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары) ведомство буйсынуындагы бюджет акчаларын алучылар, бюджет керемнәре администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан бирелгән бюджет хисапчылыгы нигезендә жыелма бюджет хисапчылыгын төзи.

2. Районның бюджет хисапчылыгы бюджет акчаларының тиешле администраторларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан төзелә.

3. Районның бюджет хисапчылыгы еллык булып тора. Бюджет үтөлеше турындагы хисап квартал саен була.

4. Агымдагы финанс елының беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда жирле бюджет үтөлеше турындагы хисап Башкарма комитет тарафыннан раслана һәм район Советына һәм контроль-хисап палатасына жиберелә.

5. Жирле бюджет үтөлеше турында еллык хисап район Советы карары белән расланырга тиеш.

6. Бюджет һәм финанслар департаменты районның консолидацияләнгән бюджеты үтөлеше турында бюджет хисабын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра.

47. Бюджет үтөлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Бюджет үтөлеше турында еллык хисап, аны караганчы һәм раслаганчы, район Советында тышкы тикшерелгә тиеш, ул бюджет акчалары администраторларының бюджет хисапчылыгын тышкы тикшерүне һәм бюджет үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

2. Жирле бюджет үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән тәртиптә контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Контроль-хисап палатасына тышкы тикшерү өчен Башкарма комитет тарафыннан тапшырыла:

- бюджет үтөлеше турында хисап;
- бюджет үтөлеше балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча хәрәкәте турында хисап;

- аңлатма язуы.4. Башкарма комитет аңа бәяләмә эзерләү өчен агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирле бюджет үтөлеше турында хисап бирә. Жирле бюджет үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта башкарыла.

5. Контроль-хисап палатасы бюджет акчалары администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә бюджет үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерли.

6. Бюджет үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә район Советына бер үк вакытта Башкарма комитетка юллама белән тапшырыла.

7. Жирле бюджет үтөлеше турында еллык хисап район Советына агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

48. Бюджет үтөлеше турында карар

1. Бюджет үтөлеше турындагы карар белән хисап финанс елы өчен бюджет үтөлеше турында еллык хисап раслана, анда керемнәр, чыгымнар һәм дефицит (профицит) күрсәтелгән.

2. Хисап финанс елында бюджет үтөлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча керемнәр ;
- керемнәр төрләре кодлары, керемнәр төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе буенча бюджет керемнәре;
- тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары ;
- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары ;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы исемлеге;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы төркемнәре, төркемчәкләре, статьялары, бюджет кытлыкларын финанслау чыганаclarы кодлары буенча дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясенәң бюджет кытлыкларын финанслау чыганаclarына керә торган кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;
- резерв фондын куллану турында хисап.

3. Бюджет үтөлеше турындагы карар белән шулай ук Бюджет кодексы, Россия Федерациясе субъекты законы, район Советының хокукый акты белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

Түбән Кама муниципаль районы
Башлыгы урынбасары

Э.Р. Долотказина